

Maria Łuczak

Mikołaj Rej (1505-1569): 4 II - 31 VIII 2005

Pamiętnik Biblioteki Kórnickiej 27, 325-327

2005

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**ABSTRAKCJE
MALARSTWO EUGENII LEWANDOWSKIEJ**

4 IX – 15 XII 2004

Eugenia Lewandowska to absolwentka Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu. Już w 2002 r. rozpoczęły się jej kontakty z Biblioteką Kórnicką. Dała się wówczas poznać jako znakomita opiekunka uzdolnionej plastycznie młodzieży ze Szkoły Podstawowej w Kłęce, oraz organizatorka dorocznych wystaw jej podopiecznych w Galerii Zamkowej. Tym razem zaprezentowała własne prace, zgrupowane w trzech cyklach: obrazów olejnych, grafik i rysunków. Autorka oszczędnie operuje kolorem, poszukuje inspiracji w wewnętrznej strukturze przedmiotów, umieszczając na płótnie tworzące je części składowe. Tym samym zmusza widza do budowania w wyobraźni ich kompletnego obrazu.

**NAJBLIŻSZE – NAJCIEKAWSZE
WYSTAWA POPLENEROWA**

18 IX – 15 XII 2004

Wystawa ta była trzecią już prezentacją prac młodzieży ze Szkoły Podstawowej w Kłęce. Znalazły się na niej również prace uczestników dziecięcego, ogólnopolskiego pleneru plastycznego organizowanego przez Starostwo Powiatowe w Środzie Wlkp. Młodzież pracowała pod kierunkiem Eugenii Lewandowskiej, realizując, z jednej strony pewne, mające walor edukacyjny, zadania plastyczne, z drugiej zaś – zgodnie z tytułem wystawy – rejestrując to co najbliższe, i co zwykło umykać naszej uwadze, a okazuje się najciekawsze.

MIKOŁAJ REJ (1505-1569)

4 II – 31 VIII 2005

Pięćsetlecie urodzin Mikołaja Reja, przypadające 4 lutego 2005 r., uczciła Biblioteka Kórnicka otwierając w tym dniu, w Sali Czarnej Zamku, wystawę poświęconą „ojcu piśmiennictwa polskiego”. Gości powitał dyrektor prof. dr hab. Stanisław Sierpowski. Słowo wstępne wygłosiła prof. dr hab. Maria Adamczyk z Instytutu Filologii Polskiej UAM. Wystawę podzielono na dwie części. W pierwszej — w trzech gablotach — zaprezentowano najcenniejsze kórnickie cimelia: XVI - wieczne wydania dzieł Mikołaja Reja, zakupione przez Tytusa Działyńskiego w XIX w. Pokazano dwa krakowskie wydania *Postylli*, wydrukowane przez Macieja Wierzbietę w 1560 r. [sygn. Cim. F. 4030] i 1566 r. [sygn. Cim. F. 4031]. Ten ostatni egzemplarz jest unikatowy. Obok tych tomów znalazło się *Zwyerciadło albo kształt w którym każdy stan snadnie się może swym spra-*

wam [...] przypatrzeć [...] drukowane w 1568 r. u Macieja Wierzbęty [sygn.: Cim. F. 4033]. Bezcennym unikatem jest także – wyeksponowany w drugiej gablocie - *Zywot Jozepha z pokolenia żydowskiego* [...] wydany w Krakowie, w 1545 r., w drukarni Heleny Unglerowej, wdowy po Florianie [sygn. Cim. O. 54].

Pokazano również dzieła: *Przyczyna gniewu Pańskiego*, faksymile wydania krakowskiego, z ok. 1558 r., druk Mateusza Siebeneychera [sygn. 15762]; *Psalterz Dawidow* [...], wydany w Krakowie przed 1548 r. w drukarni M. Szarffenbergera [sygn. Cim. O. 343]; *Kupiec to iest Kształt a podobienstwo Sądu Bożego ostatecznego. W Królewczu Pruskim* [...] 1549, druk A. Augездеckiego, nakładem Jana Seklucjana [sygn.: Cim. O. 278]. Niniejszy fragment *Kupca* odkrył w r. 1895 — w okładce *Postylli* Seklucjana z r. 1556 – dr Zygmunt Celichowski, ówczesny kierownik Biblioteki Kórnickiej. Podobnym znaleziskiem Z. Celichowskiego jest – przypisywany Rejowi – utwór *Napis nad grobem zacney krolowey Barbary Radziwiłłowny niegdy będącey Krolowy polskiej*. Kraków 1558 Matheusz Zybeneycher [sygn. Cim. O. 142]. Obok umieszczono dwa egzemplarze *Zwierzyńca: Zwierzinięc. W którym rozmaitych stanow ludzi, zwirzath, y ptakow, kstałty, przypadki, y obyczaye, są własnie wypisane* [...] wydany w drukarni Macieja Wierzbęty w 1562 r. [sygn. Cim. Qu. 2160] – oraz wydanie z 1574 r. [sygn. Cim. Qu. 2173]. Ostatnim cimelium prezentowanym na wystawie był zbiór *Piesni Chrześciańskie, dawniejsse y Nowe, ktorych Chrześciani <tak w Kościele iako y Doma> używac maią* [...], wydany w Królewcu, w drukarni Jana Daubmana, nakładem Jana Seklucjana, w 1559 r. Na k. 49v-51 oraz 91v. znajdują się utwory M. Reja: *Pieśń o prawym Bostwie Syna Bożego oraz Heynał na ran[n]e powstanie, na tę albo na starą notę* [sygn. Cim. O. 294].

W części drugiej wystawy pokazano, jak z tego cennego zasobu dzieł M. Reja korzystali w ciągu XIX i XX w. uczeni polscy i zagraniczni. Obfity plon ich badań, w postaci licznych artykułów i książek, zajął sześć kolejnych gablot. Byli wśród nich historycy, historycy literatury, językoznawcy, bibliotekarze, dziennikarze z Krakowa, Lwowa, Poznania i in. Wymienić można przykładowo Ignacego Chrzanowskiego, Stanisława Tarnowskiego, Wojciecha Kętrzyńskiego, Aleksandra Brücknera. Zaprezentowano też list Vaclava Hanki (1791-1861), filologa czeskiego, profesora uniwersytetu w Pradze, bibliotekarza Muzeum Królestwa Czeskiego pisany do Tytusa Działyńskiego, dla którego w 1856 r. poszukiwał dzieł Reja w praskich księgozbiorach [sygn. BK 7439].

W jednej z gablot pomieszczono kórnickie wydania dzieł Mikołaja Reja, przedruki homeograficzne Adama Pilińskiego: *Apocalypsis to iest dziwna sprawa skrytych tajemnic Pańskich* [...] 1565. Paryż 1876; *Zwierciadło albo kształt* [...], Paryż 1861; *Zwierzinięc. Rozdział wtory*. Paryż 1861; *Przęsło ze Zwierzyńca*. Poznań 1884; *Kupiec to iest kształt a podobienstwo Sądu Bożego Ostatecznego, w Królewcu Roku 1549. Z egzemplarza Biblioteki Kórnickiej wydał dr Zygmunt Celichowski*. Poznań 1898. Pokazano także faksymilową edycję kórnickiego unikat z 1545 r. — *Żywota Józefa z Pokolenia żydowskiego*, Wrocław 1992. W gablocie tej znalazły się też prace poświęcone Rejowi, autorstwa kierowników Biblioteki Kórnickiej — Zygmunta Celichowskiego (1845-1923): *Historia Prawdziwa, która się stała w Landzie mieście niemieckiem. 1568*.

(Z egzemplarza kórnickiego wydał ..., Kraków 1891) i *List Mikołaja Reja do księcia pruskiego Alberta*. Poznań 1891 oraz Stanisława Bodniaka (1897-1952): *Przyczynek do biografii Mikołaja Reja*, Lwów 1930.

Sporo miejsca poświęcono obchodom czterechsetnej rocznicy urodzin Mikołaja Reja w 1905 r. Zebrano dzieła będące pokłosiem tego roku jubileuszowego, m.in.: *Z wieku Mikołaja Reja. Księga jubileuszowa 1505-1905*. Warszawa 1905; „Pamiętnik Literacki” 1905, poświęcony „pamięci Mikołaja Reja z Nagłowic 1505-1569”; Józefa Kallenbacha, *Mikołaj Rej. Szkic jubileuszowy*. Kraków 1906; *Pamiętnik Zjazdu Historyczno-Literackiego imienia Mikołaja Reja. Dnia 1-4 lipca 1906 roku*, Kraków 1906; Adolfa Nowaczyńskiego *Wizerunek Mikołaja Reja z Nagłowic*, 1905; Franciszka Giedroycia *Poglądy lekarskie Reja*, Warszawa 1905; *Mikołaj Rej. Studium krytyczne* – autorstwa Aleksandra Brücknera.

Dwie gabloty wypełniły dzieła Reja wydawane w XIX, XX i XXI w. oraz rozprawy i studia o jego twórczości. Rozpoczęły ten cykl wykłady Adama Mickiewicza o literaturze słowiańskiej, wygłoszone w 1841 r. w Collège de France, zakończyły najnowsze prace profesorów z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (Marii Adamczyk i Tadeusza Witczaka) oraz badaczy z innych ośrodków (Janusza T. Maciuszki, Marty M. Kacprzak i Anny Kochan).

Wystawę wzbogaciły liczne cytaty z dzieł Reja oraz kalendarium życia i twórczości (przedstawione na dwunastu planszach), a także fotografia portretowa wykonana przez Zdzisława Nowakowskiego z litografii Antoniego Grabowskiego [sygn. D XVII 419]. Ponadto zaprezentowano drzewo genealogiczne Rejów wraz z herbem Oksza wykonane przez Mikołaja Potockiego.

Wystawę przygotowały Wanda Karkucińska i Maria Łuczak.

Maria Łuczak

**WYSTAWA RETROSPEKTYWNA
Z OKAZJI 20-LECIA ZWIĄZKU POLSKICH ARTYSTÓW
PLASTYKÓW „POLSKA SZTUKA UŻYTKOWA”**

15 IV – 11 VI 2005

W Galerii Zamkowej zwiedzający mogli poznać fragment dorobku artystów zrzeszonych w ZPAP PSU. Różnorodne formy i techniki wypowiedzi artystycznej decydowały o atrakcyjności wystawy. Zgromadzono na niej blisko 200 prac, poczynając od rzeźby, poprzez malarstwo, grafikę, rysunek, tkaninę artystyczną, ceramikę, aż do biżuterii. W jednej z sal zaprezentowano prace zmarłych członków Związku. Niektórzy z uczestników wystawy już wcześniej brali udział w innych prezentacjach (zbiorowych bądź indywidualnych) w Galerii Zamkowej.